

FORSVARETS BYGNINGS- OG ETABLISSEMENTSTJENESTE

KREATURGRÆSNING PÅ STRANDENGE **HEVRING** SKYDETERRÆN 2010

Pilotprojekt med kreaturgræsning på strandenge, Hevring skydeterræn 2010

NOTAT, 12. august 2010, Niels Kanstrup

Baggrund

Hevring skydeterræn grænser ud til det sydlige Kattegat og rummer værdifulde strandengsområder, der er udpeget habitatnatur. En væsentlig trussel er tilgroning med tagrør og vedplanter. Som et forsøg på at modvirke tilgroning og sikre en mere lysåben tilstand blev der i sommeren 2010 foretaget afgræsning med ungkreaturer.

I alt 12,8 ha (se skitse) blev indhegnet med almindelig flettet eltråd påsat pæle med mellemrum 12 m. Hegnet blev bekostet af forsvaret. Pr. 1. juli 2010 blev 18 kvier af racerne simmentaler, hereford og angus lukket ud. Der var tale om kreaturer fra nærliggende, privat besætning. Pr. 3. august blev kreaturerne taget hjem og hegnet nedtaget (undtaget faste pæle).

Nærværende notat er en summarisk beskrivelse af projektet og de umiddelbare erfaringer. Det bygger på samtale med terrænleder, lokal kreaturholder og besigtigelse kombineret med fotos optaget 10. august 2010.

"Omkostninger/ulemper m.v."

Etablering af hegnet er finansieret af forsvaret. Pris: < 60.000 kr.

Tilsyn med og vanding af kreaturer bekostes af kreaturavler. Der kræves to daglige tilsyn. Projektet har ikke givet anledning til problemer. Der har været positiv opmærksomhed fra lokale naturinteresserede.

Nogle få kreaturer har fået bylder på klovene. Dette vurderes at skyldes læsioner fra område med stabilgrus kombineret med, at dyrene går i vand. Det er formentlig noget, som kan undgås ved frahegning af dette delområde.

Resultatet af afgræsning

Der er ikke foretaget basiskortlægning, der giver grundlag for mere præcist at vurdere betydningen for vegetationens artssammensætning og struktur. Der dog følgende iagttagelser:

- Dyrenes tilstedeværelse har haft en meget tydelig påvirkning af arealet, dels igennem direkte græsning og dels igennem slitage.
- Dyrene har primært græsset på den "nemme" vegetation, dvs. græsser og urter og f.eks. unge tagrør, mens ældre etableret tagrør er ugræsset. Det vurderes, at der har været rigeligt foder.
- Afgræsningen har områdevis givet en meget mere lysåben karakter, herunder f.eks. mod vest, hvor der er i modsætning til tidligere år er observeret større flokke af rastende viber i juli/august 2010. I delområder har græsningen ingen væsentlig betydning for vegetationen.
- Slitage og nedtrampning er mange steder tydelig, men har ikke karakter af erosion. Det vurderes, at de åbne og bare områder og stier, dette har givet er af stor værdi for områdets smådyrfauna og for spiringsmuligheder for lyskrævende småvegetation.

Nedenstående fotos illustrerer nogle af forholdene.

Foreløbige konklusioner

- Projektet har været en succes for såvel naturbevarelsen som for selve afgræsningen.
- Det vurderes, at græsningsperioden hvis muligt af hensyn til militære målsætninger bør forlænges med en uge i hver ende med 1. prioritet på en uge ekstra i august.
- Ligeledes vurderes det, at belægningen kunne øges med 5 dyr på det samme areal.
- En afslåning af de etablerede tagrørskove og forveddet vegetation i starten af vækstsæsonen vil øge det potentielle græsningsareal og forbedre foderværdien.
- En basiskortlægning af plantearter og vegetationsstruktur (f.eks. fra luftfoto) forud for evt. græsning i 2011 anbefales af hensyn til dokumentation.

Figur 1. Tagrør er græsset ekstensivt.

Figur 2. Græsvegetation er græsset intensivt.

Figur 3. Større tagrørsområder er næsten upåvirkede.

Figur 4. Bælte hvor vegetationen er slået før opsætning af hegn.

Figur 5. Unge skud af tagrør er græsset mere intensivt. Optrampning giver spiringsmuligheder for urter og insektliv.

Figur 6. Tydelig effekt af afgræsning.

Figur 7. Grupper af hjortetrøst er ugræssede.

Figur 8. Kæmpe Bjørneklo er nedtrampet.

Figur 9. "Bøffelsti" i rørskoven.

Figur 10. Vandhul med soppemuligheder, men ikke tilstrækkelig til vanding.

Figur 11. Lysesiv i strandkanten er nedtrampet men ikke græsset af betydning.

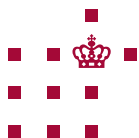
Figur 12. Strandmalurt er næsten ugræsset.

Figur 13. I de skovprægede dele af hegnet har græsning haft begrænset påvirkning.

Figur 14. Tydelig effekt af græsning mod nordvest (nord for obs-tårnet).

FORSVARETS BYGNINGS- OG ETABLISSEMENTSTJENESTE

Forsvar for naturen

Forsvarets skyde- og øvelsesterræner udgør en række helt enestående naturområder i Danmark, både hvad angår dyreliv og vegetation.

De store naturværdier er skabt og bevaret gennem Forsvarets brug og intensive drift og pleje af områderne. For de mere end 40 terræner, der tilsammen dækker mere end 33.000 hektar, arbejdes der efter langsigtede, individuelle drifts- og plejeplaner.

Planer som på én gang sikrer militære uddannelsesbehov, naturbeskyttelse og befolkningens adgang til unikke naturoplevelser. Materiale og yderligere information om Forsvaret skyde- og øvelsesterræner kan findes på www.forsvaret.dk/fbe

